

ПОЛІТИЧНА ВЛАДА І ОСОБИСТІТЬ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В даній статті досліджується вплив політичної влади на розвиток особистості, на її психологічні та моральні засади. Як змінюється спосіб життя і характер особи під впливом владних відносин. Розглянуто можливі механізми покарання політиків, які користуються службовим положенням.

Ключові слова: політична влада, політична психологія, політичне управління, характер, особистість.

Abstract

In this article the influence of government on a person, her psychological and moral views is learned. It shows how the way of life changes. The ideas of punishment of the people who overuse their working position are considered.

Keywords: political power, political psychology, political administration, character, personality

Вступ

У широкому розумінні політична влада – це форма відносин, яка проявляється у здатності впливати на характер і напрям діяльності людей за допомогою економічних, ідеологічних і організаційно-правових і політичних механізмів, а також використання авторитету традицій, звичаїв, законів тощо. Мета статті полягає у визначенні психологічних особливостей та форм впливу політика на громадян як прояв його влади й авторитету, дослідженні шляхи підвищення ефективності політичного управління.

Результати дослідження

Влада ґрунтується на відносинах субординації, тобто багаторівневого підпорядкування, ієрархії. Субординація встановлюється відповідно до чинної структури управління. Влада – це здатність і можливість здійснювати певний вплив на діяльність, поведінку людей за допомогою різних засобів – волі, права, авторитету, насилля. Тому влада виявляється тією мірою, якою одна сторона, мобілізуючи свої можливості, намагається змінити поведінку іншої засобами впливу. Обумовлені психологічним впливом, зміни зникають, як тільки людина або група людей виходить із сфери впливу. Інші зміни триваліші і з часом стають рисами людини, часто негативними.

Деякі науковці вирізняють ще одну форму влади – харизму. Харизма – це влада, побудована не на логіці чи силі традицій, а на особистих якостях (здібностях) лідера. Вона може допомагати нав'язувати ту інформацію, яку хоче використати людина при владі у своїх інтересах.

У проблемі співвідношення політики і моралі є один аспект, який стосується впливу влади на моральні засади людини. Ідеальних людей, як відомо, немає. У характері й поведінці кожної людини поєднуються (щоправда, різною мірою) як позитивні, так і негативні риси. Перші з них вона намагається проявити, другі — приховати. Давно стало зрозумілим, що влада виявляє справжню сутність людини, як її позитивні, так і негативні риси. І це закономірно. Наділена владними повноваженнями людина завжди знаходиться на тому місті коли їй доводиться приймати відповідальні рішення. Ще більш виразно владні функції проявляють риси її характеру та особливості поведінки особи. Важливо врахувати й таке: влада негативно впливає на людину, посилює її негативні риси. Ще Н. Макіавеллі писав, що влада розбещує людину. Пізніше відомий англійський історик і політичний діяч Джон Актон (1834—1902) сформулював відомий афоризм: «Влада розбещує, абсолютна влада розбещує абсолютно».

Глибоко помилковою є досить поширена у нас думка про те, що варто людям, наділеним владними повноваженнями (від рядового поліціанта до вищих посадових осіб держави), надати належну заробітну плату й вони перестануть зловживати службовим становищем у корисливих цілях і брати хабарі. Такої зарплати, яка б цілком задовольняла потреби людини, немає і в принципі бути не може. Потреби людини ніколи не можуть бути задоволені цілковито, бо кожна задоволена потреба породжує іншу, значно вишу. Науці відомий загальносоціологічний закон зростання потреб. На практиці трапляються численні випадки, коли за хабарництво до кримінальної відповідальності

притягались навіть перші особи держави — президенти і прем'єр-міністри, не кажучи вже про міністрів та інших високопоставлених державних службовців, яким гріх скаржитись на зарплату. Отже, річ не в зарплаті, а в потребах та їх законодавчих і моральних регуляторах.

Звичайно, реальна політика, дуже часто буває далека від моральності і називається багатьма «брудною справою». Однак повністю відірватися від моралі політика не може, бо це рано чи пізно веде до компрометації самої політики і деградації всього суспільства [4, с. 58]. Політик в силу своїх професійних занять повинен боротися зі злом, в іншому випадку він несе відповідальність за його перемогу. Для того щоб окреслити межі впливу моральності на політику, Макс Вебер розділяє мораль на етику переконань і етику відповідальності. Етика переконань означає невідступне наслідування моральним принципам, незалежно від того, до яких наслідків це призведе, не зважаючи на витрати і жертви [5, с. 201].

Етика відповідальності, навпаки, передбачає врахування конкретної обстановки, орієнтацію політики, в першу чергу, на її наслідки, внутрішню відповідальність політиків за ті результати своїх дій, які можна передбачити, готовність запобігти більшому злу, в тому числі і за допомогою зла меншого. Співвідношення етики відповідальності та етики переконань у реальних діях повинен визначати сам політик. Таким чином, що закріплення в нормах моральних вимог політичних організацій і перш за все в праві, що передбачає певні санкції за порушення моральних принципів - одне з найважливіших умов гуманізації політики. Для своєї ефективності політичні інститути повинні бути розраховані не на святих, морально досконалих людей, а на звичайних громадян. Вони покликані сприяти звичайним людям в вираженні їх інтересів, захист прав і виконанні обов'язків, спонукати їх дотримуватися прийнятних для всіх «правил гри» - державні закони, що забезпечують поєднання індивідуальної користі з благом всього суспільства. У сучасному світі центральним напрямком інституціоналізації моральних вимог до політики є права людини. Відповідно до документів, прийнятих світовою спільнотою, вони виступають універсальним критерієм оцінки гуманності політики, її людського виміру.

Важливим також є напрацювання відповідного законодавства і вироблення етичних норм, які б регулювали політичну поведінку, робили б її моральною і відповідальнішою. Для політичної влади є нагальною потребою унормована субординація і прозорість діяльності. Одним з дієвих інструментів є запровадження е-урядування, е-уряду, е-петицій тощо. Крім того, підвищення рівнів політичної і правової культури та самосвідомості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Азаров Н. Й. Взаємовідносини моралі і політики // Соціально-політ. журн. 1997. № 4
2. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління: навч. посібник / Л. Е. Орбан-Лембрик. – Івано-Франківськ: Плай, 2001. – 400 с.
3. Денисюк С. Г. Репутація правоохоронних органів України: політико-соціологічний аналіз / С.Г. Денисюк // Гілея : збірник наукових праць [гол. ред. В. М. Вашкевич]. - К. : ВІР УАН, 2014. - Вип. 89. - С. 421-426.
4. Політологія для вчителя : навч. посібн. для студ. педагогічних ВНЗ / за заг. ред. : К. О. Ващенко, В. О. Корнієнка. – К. : Вид-во імені М. П. Драгоманова, 2011. – 406 с.
5. Политология: хрестоматия / Сост. проф. М.А. Василик, доц. М.С. Вершинин. — М.: Гардарики, 2000. — 843 с.

Охов Владислав Володимирович — студент групи ІЕМ-156, факультет електроенергетики та електромеханіки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: okhov.vladyslav@gmail.com

Науковий керівник: **Денисюк Світлана Георгіївна** – доктор політичних наук, професор кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com.

Okhov Vladyslav V. — Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, email : okhov.vladyslav@gmail.com

Supervisor: **Denisiyuk Svetlana G.** - Doctor of Political Science, Professor of the Department of Social and Political Sciences, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com.